

FONS CARLES RAHOLA LLORENS

1 ÀREA D'IDENTIFICACIÓ

- 1.1 AMGi 68 (Arxiu Municipal de Girona)
- 1.2 Fons Carles Rahola Llorens
- 1.3 1808-2013 (predomina 1901-1939)
- 1.4 Fons
- 1.5 4,5 ml (45 unitats d'instal·lació) de documents en suport paper, 49 fotografies, 1.290 llibres i fullets, 73 revistes

2 ÀREA DE CONTEXT

- 2.1 El fons ha estat generat per Carles Rahola i Llorens. La documentació posterior a la seva mort, l'any 1939, ha estat generada o aplegada per la seva muller Rosa Auguet i Farró i la seva filla Carolina Rahola i Auguet.
- 2.2 Carles Rahola i Llorens (Cadaqués 1881 - Girona 1939). Literat, publicista i historiador. Instal·lat des de petit a Girona i de formació autodidàctica, el 1900 inicià la seva col·laboració en la publicació republicana *El Autonomista*, dirigida pel seu germà Darius. Després col·laborà en moltes altres revistes i diaris catalans. A l'entorn d'un grup de joves intel·lectuals (Xavier Montsalvatje, Prudenci Bertrana, Miquel de Palol i altres) s'inicià en el món literari. Publicà primer *Pequeños ensayos* (1905), aplec d'assajos filosòfic literaris, i el 1910 *El llibre de l'August d'Alzina*, assaig de biografia moral de l'autor i obra indispensable per conèixer-lo. En el camp biogràfic cal destacar, a més de col·laboracions en enciclopèdies, els treballs *En Ramon Muntaner. L'home, La Crònica* (1922), *Guyau, el filòsof de la solidaritat humana* (1909) i *Anatole France i la seva obra* (1928). L'any 1913 es casà amb Rosa Auguet i Farró (1890 – 1977), tingueren tres fills: Ferran (1914-1994), Maria (1917-2014) i Carolina (1923-2013). Molt arrelat a Girona, des del 1922 presidí l'Ateneu gironí, focus cultural de la ciutat. Amb *Girona en l'antiguitat* (1922) inicià els treballs històrics sobre aquesta ciutat en un intent de divulgar-ne la seva història. Dins d'aquesta línia escriví *Girona* (1925), *La ciutat de Girona* (1929), *Ferran VII a Girona* (1932), *La pena de mort a Girona* (1934) i *Amadeu I de Girona* (1935), a més de nombrosos articles periodístics de caire històric. Estudià també el segle XIX i, especialment, la Guerra del Francès: *La dominació napoleònica a Girona* (1922), *Estudis napoleònics* (1938), *Visions històriques* (1928) i *Proses històriques* (1933). Escriví també *Els emigrants polítics en la Història* (1926), *Els jueus a Catalunya* (1929) i *Vides heroiques* (1932). La formació dels infants fou una altra de les seves tasques, tant en el vessant cívic (*Vides modèliques*, 1932), com en l'artístic (*Gerona y sus monumentos*, 1929) i en el literari (*Antologia de prosistes i poetes catalans*, 1933). *El Breviari de ciutadania* (1933) és un veritable ideari polític i cívic dirigit a la joventut. Políticament fou republicà i catalanista sense militar en cap partit: el seu tarannà romàntic el portava a una visió idealista del país i del seu futur. En entrar les tropes de Franco a Girona, fou condemnat a mort per un tribunal militar i afusellat el 15 de març de 1939. (Ignasi PÈLACH, *Gran Enciclopèdia Catalana*, Barcelona, 1978, vol. 12, p. 305-306).
- 2.3 Després de la mort de Carles Rahola el fons es mantingué en mans de la família, que en feu donació a l'Ajuntament de Girona en dos moments: el juliol de 1996 i el desembre de 2016. El primer ingrés constava predominantment de la correspondència de tipus professional, com a periodista i historiador, rebuda per Carles Rahola així com dels originals i notes preparatòries dels seus treballs. El 2016 ingressà, majoritàriament, correspondència de tipus familiar i la seva biblioteca; també es donà a l'Ajuntament de Girona el mobiliari i diversos objectes del despatx de Carles Rahola per a ser exposats al Museu d'Història de Girona. Una petita part de la documentació va ingressar a través del fons de Narcís-Jordi Aragó i Masó, la qual li havia estat cedida per la família Rahola per als seus estudis sobre Carles Rahola.
- 2.4 Donació de les seves filles, Carolina i Maria Rahola i Auguet, efectuada el juliol de 1996 i ratificada per acord del Ple de l'Ajuntament de Girona el gener de 1998. El 14 de desembre de 2016 es signa el conveni de la segona donació entre l'Ajuntament de Girona i els néts de Carles Rahola: Emili, Maria Rosa i Francesca Ros i Rahola.

3 ÀREA DE CONTINGUT I ESTRUCTURA

3.1 El fons està format per documentació personal, documentació de treball i la biblioteca i hemeroteca. En el primer grup predominen les cartes, en total 7.195: correspondència rebuda, la més nombrosa, correspondència emesa, correspondència de família i, també, per correspondència entre terceres persones.

La correspondència rebuda està formada per 5.893 cartes, de més de 900 remitent diferents. En els casos que no s'ha pogut identificar la signatura i sempre que ha estat possible, s'ha optat per posar com a remitent l'entitat o institució que figurava a la capçalera. Entre altres, Rahola va mantenir correspondència amb personatges tan significatius com, Caterina Albert i Paradís (Víctor Català), Salvador Albert Pey, Prudenci Bertrana, Pere Bosch i Gimpera, Francesc Cambó, Frederic Camp i Llopis, Josep Maria de Casacuberta, Pau Casals, Agustí Duran i Sanpere, Joan Estelrich, Pompeu Fabra, Adolf Fargnoli Iannetta, Josep Irla i Bosch, Hermann Keyserling, Joan Maragall, Rafel Masó i Valentí, Ignasi Melé, Xavier Montsalvatge, Lluís Nicolau d'Olwer, Eugeni d'Ors, Narcís Oller, els germans Pi Sunyer, Josep Pla, Tomàs Roig i Llop, Antoni Rovira i Virgili, Jordi Rubió, Santiago Rusiñol, Joaquim Ruyra i Oms, Octavi Saltor i Soler, Valeri Serra i Boldú, Jaume Serra i Hünter, Tomàs Sobrequés, Ferran Soldevila, Josep Maria de Sucre de Grau, Josep Tharrats, Jaume Vicens Vives i Artur Vinardell i Roig.

La correspondència de família aplega, predominantment, cartes rebudes i emeses per la seva muller Rosa Auguet i Farró i els seus fills Ferran, Maria i Carolina Rahola Auguet. S'ha mantingut i catalogat en el fons la correspondència de Rosa Auguet, fins a la seva defunció l'octubre de 1977 i la de Carolina Rahola fins al seu matrimoni amb Emili Ros i Giralt l'any 1945.

Pel que fa a la correspondència entre terceres persones aquesta està constituïda, majoritàriament, per cartes recollides per Carles Rahola com a president de l'Ateneu de Girona o per a la redacció de biografies.

El fons també compta amb documentació personal de Carles Rahola, sigui de tipus identificatiu com carnets i targetes d'identitat, professional, militar o acadèmica com títols i distincions. A més incorpora el testament i els darrers escrits de Rahola, o *papers de presó*, redactats abans de morir i que la família havia guardat en una capsa de fusta esmaltada juntament amb les seves ulleres i altres objectes personals. Finalment, s'ha agrupat com a documentació d'àmbit familiar la documentació personal conservada de Rosa Auguet i Farró i dels fills d'ambdòs i també els dibuixos aplegats per Carles Rahola, alguns obra del seu fill Ferran Rahola.

La documentació de treball està formada, majoritàriament pels estudis i notes de Carles Rahola, on predomina la temàtica històrica. Es tracta dels manuscrits originals d'algunes de les seves obres publicades, així com notes de treball, textos de conferències, algun text incomplet inèdit i escrits d'altres autors recopilats per Carles Rahola. El conjunt incorpora el material imprès menor vinculat a la seva activitat com a periodista i historiador i als actes en què participà, com programes de mà, targetes, fulls volants o les invitacions als actes organitzats per l'Ateneu de Girona. També inclou fotografies, relacionades amb les biografies que Carles Rahola realitzava per l'enciclopèdia Espasa o les monografies que elaborava de llocs i monuments; en menor mesura trobem fotografies personals i familiars.

S'ha inclòs a la sèrie Homenatges pòstums la documentació aplegada per Carolina Rahola i Auguet i referida majoritàriament a homenatges i articles dedicats al seu pare, així com les còpies de la seva sentència a mort i la revisió del seu judici.

Finalment s'ha constituït el subfons família Ros-Rahola que recull la documentació aplegada per Carolina Rahola, el seu marit Emili Ros i Giralt, principalment correspondència i, també, poemes escrits per Emili Ros Giralt entre 1935 i 1939.

El fons bibliogràfic consta de 1.290 títols, entre llibres i fulls, i l'hemerogràfic de 73 revistes amb un o més exemplars de cadascuna. També s'han conservat les fitxes de la biblioteca.

3.2 No s'ha aplicat avaluació i tria documental.

3.3 No es preveuen ingressos addicionals al fons. S'han incorporat al fons tres cartes de Carles Rahola adreçades a Joaquim Horta i Conill, donades pel destinatari a l'Arxiu Municipal de Girona l'any 1990.

3.4 La documentació s'ha organitzat seguint el següent quadre de classificació:

DOCUMENTACIÓ PERSONAL

Correspondència rebuda
Correspondència emesa
Correspondència de família
Correspondència entre terceres persones
Documentació personal
Documentació d'àmbit familiar
Dibuixos

DOCUMENTACIÓ DE TREBALL

Estudis i notes
Material imprès menor
Fotografies
Homenatges pòstums

BIBLIOTECA I HEMEROTECA

Biblioteca
Hemeroteca

SUBFONS FAMÍLIA ROS - RAHOLA

Físicament s'ha reinstal·lat la documentació en carpetes, seguint l'ordenació del quadre de classificació, s'ha dotat a cada unitat documental d'un número de registre i s'ha col·locat dins capses d'arxiu convencionals.

Tot el material que es presentava associat a cartes i estudis que no fos documentació textual original ha estat segregat i tractat dins les agrupacions de *Biblioteca*, *Hemeroteca*, *Material imprès menor* i *Fotografies*. Tanmateix, en tots els casos s'ha deixat constància de la referència mútua de lligam.

4 ÀREA DE CONDICIONS D'ACCÉS I ÚS

- 4.1 Es tracta de documentació d'accés lliure. Els documents agrupats sota el concepte *Correspondència* només seran consultables mitjançant la seva reproducció digitalitzada. L'accés als originals només es permetrà en casos especialment justificats, atesa la fragilitat del seu suport. La documentació del subfons Ros-Rahola resta exclosa de consulta.
- 4.2 Les reproduccions s'hauran de realitzar d'acord amb les condicions pactades amb la família i amb la normativa de l'Arxiu Municipal de Girona. L'Ajuntament de Girona no es fa responsable de la utilització fraudulenta per part de tercers de material subjecte a protecció per la Llei de la Propietat Intel·lectual, ja sigui de Carles Rahola com d'altres autors.
- 4.3 La llengua majoritària utilitzada en la documentació és el català. També hi ha alguns documents en castellà, francès, italià, portuguès, anglès i alemany.
- 4.4 En general la documentació presenta un bon estat de conservació.
- 4.5 Existeix instrument de descripció a nivell de catàleg de les agrupacions *Correspondència*, *Estudis i notes*, *Biblioteca* i *Hemeroteca*, realitzat i revisat en diverses etapes per Nuri Faig i Vila (1997) i Laura Juanola i Ortega (2017). La resta de fons està descrit a nivell d'inventari elaborat per Anna Gironella i Delgà.

5 ÀREA DE DOCUMENTACIÓ RELACIONADA

- 5.1 Els originals es troben a l'Arxiu Municipal de Girona. Es desconeix si les cartes originals enviades per Carles Rahola, de les quals se'n té còpia, poden trobar-se en fons personals dipositats en altres arxius.
- 5.2 La documentació agrupada sota el concepte *Correspondència* és consultable mitjançant reproducció digitalitzada. La documentació adjuntada a cartes també ha estat digitalitzada, excepte en el cas de publicacions.
- 5.3 A l'Arxiu Municipal de Girona podem trobar altres estudis sobre Carles Rahola al fons Narcís-Jordi Aragó Masó. Es desconeix si existeixen en altres arxius unitats de descripció

relacionades.

5.4 **Bibliografia:**

Carles Rahola i Llorens 1881-1939. Papers de presó: comiat i fulls solts. Ajuntament de Girona. 1989. 40 p.

Narcís-Jordi ARAGÓ i MASÓ, "Amb Carles Rahola a la muralla" a *Revista de Girona*, núm. 117 (1986). Girona, p. 6-7.

Narcís-Jordi ARAGÓ i MASÓ, "Els últims papers de Carles Rahola" a *Revista de Girona*, núm. 133 (1989). Girona, p. 6.

Narcís-Jordi ARAGÓ, Josep CLARA: *Els epistolaris de Carles Rahola*. Publicacions de l'Abadia de Montserrat, Barcelona, 1998.

Josep BENET i MORELL. *Carles Rahola, afusellat. Editorial Empúries*. Barcelona, 1999.

Xavier CARMANIU i MAINADÉ: *Carles Rahola. L'home civilitzat*. CCG Edicions – Fundació Valvi. Girona, 2006.

Josep CLARA i RESPLANDIS, "Carles i Darius Rahola, símbol d'una repressió" a *Revista de Girona*, núm. 132 (1989). Girona, p. 24-29.

Narcís COMADIRA i MORAGRIEGA, "En el cinquantenari de Carles Rahola" a *Revista de Girona*, núm. 133 (1989). Girona, p. 114.

Camil GEIS i PARRAGUERAS, "Carles Rahola" a "Els que he trobat pel camí" a *Revista de Girona*, núm. 81 (1977). Girona, p. 399-401.

Carles Rahola. Presència, 423 (1976), p.11-29.

Lluís M. de PUIG: *Carles Rahola. Un ciutadà de Catalunya*. Edicions del Cotal, SA, Barcelona, 1979. 162 p.

6 ÀREA DE NOTES

6.1 Les fotografies s'han transferit al Centre de Recerca i Difusió de la Imatge (CRDI) de l'Ajuntament de Girona.

En el total de llibres de la Biblioteca no s'hi ha inclòs els volums de l'Enciclopèdia Espasa que s'ha cedit al Museu d'Història de Girona (MHG) per a ser exposada juntament amb el mobiliari del despatx. Així mateix, el MHG disposa d'una relació detallada de la resta d'objectes personals cedits, entre els que destaquen les ulleres i la cartera de Carles Rahola.

7. ÀREA DE CONTROL DE LA DESCRIPCIÓ

7.1 Descripció del fons realitzada en dos moments, 1997 i 2017. Per a la realització del catàleg de la Correspondència ingressada el 2016 i la sèrie Estudis i notes, es va rebre subvenció per a l'elaboració i millora d'instruments de descripció del Departament de Cultura de la Generalitat de Catalunya, convocatòria de 2017 (núm. expedient CLT011/17/0007).

7.2 Descripció realitzada segons les recomanacions de la norma ISAD-G, segona edició.

7.3 Actualització: 15 de desembre de 2017.